

Оксана Шпарук – кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України.

Коло наукових інтересів: порівняльна педагогіка; освітня політика Китаю; трансформаційні процеси та тенденції розвитку освіти в Китайській народній республіці; забезпечення якості освіти в КНР.

e-mail: shparyk.o@gmail.com

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-7507-4950>

УДК 37.018.43:004.738.5]:37.045"374.5".614.46COVID-19

<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2020-4-25-33>

COVID-19 І ШКІЛЬНА ОСВІТА: ДОСВІД УЧИТЕЛІВ КИТАЮ

У статті розглянуто проблему організації навчального процесу в умовах пандемії COVID-19. Аналізується досвід китайських вчителів у впровадженні дистанційного навчання. Автор робить висновок, що ключовими елементами, на які орієнтувалися вчителі та педагогічні колективи Китаю для забезпечення успішного онлайн-навчання є ефективні служби технічної, соціальної та емоційної підтримки всіх учасників навчального процесу, надійна комунікаційна платформа, зручні інструменти навчання, належні цифрові ресурси, професійний розвиток, регулярне спілкування з колегами, тісна співпраця з батьками учнів, скорочення/спрощення навчального навантаження, різноманітні методи навчання та гнучкі навчальні організації тощо. Набутий досвід і можливості зумовлюють певні тенденції в майбутньому розвитку шкільної освіти Китаю, а саме зміщення уваги і зусиль у бік підвищення інформаційної грамотності вчителів та учнів, оптимізації інформаційного середовища, урізноманітнення методів та організації навчання.

Ключові слова: шкільна освіта; дистанційне навчання; пандемія COVID-19; Китай.

Постановка проблеми. Нещодавно система загальної освіти в Україні зіткнулася з надзвичайним викликом, а саме виконання своїх функцій у ситуації, коли єдиний перевірений століттями освітній інструмент (класно-урочна форма навчання) неможливо було використовувати. Карантинні заходи щодо зупинення поширення COVI-19 застали зненацька усіх причетних до навчального процесу в країні: учням довелося звикати, що закриття шкіл — це не канікули, і навчання має тривати; учителям — винаходити нові формати роботи з учнями; батькам — поєднувати дітей та їхнє домашнє навчання з роботою і повсякденними справами.

За даними онлайн-опитування, яке проводила служба освітнього омбудсмена з 8 по 13 квітня, система освіти в Україні була не готова до дистанційного навчання. Так, 5,6 % респондентів відповіли, що дистанційне навчання в українській школі виявилось неорганізованим.

З початком карантину школи в авральному режимі перейшли на віддалений формат навчання — в деяких випадках він обмежився тим, що вчителі надсилали номери параграфів і завдань дітям для самостійного вивчення. Проте деякі шкільні команди виявилися більш

адаптивними. Вони досить оперативно й ефективно використовували цей формат і багато чого навчилися за час карантину, зокрема оволоділи можливостями Zoom, MS Teams, Google Classroom, Google Forms тощо. Як виявилось, ця задоволеність тісно пов'язана з наявністю системної комунікації та чіткого алгоритму дій на рівні школи.

Але проблеми з дистанційним навчанням виникли не лише в Україні, вони мали глобальний масштаб. Освітяни по всьому світу активно шукали та відпрацьовували ефективні інструменти для організації навчального процесу в новій реальності.

Метою статті є дослідження досвіду китайських вчителів у впровадженні дистанційного навчання в умовах пандемії COVID-19. Ефективний досвід країни, де визначені заходи безпеки спрацювали й сприяли спаду епідемії, може бути цікавим у перспективах їхнього використання в Україні.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про актуалізацію пошуків шляхів та інструментів протидії впливу COVID-19 на освіту. Перед освітянами постало багато проблем, які потребують ефективного вирішення. Зокрема, вплив пандемії на освітній процес та далекосяжні наслідки, що це може означати в перспективі для освіти. Крім технологічних, технічних та емоційних проблем у налагодженні освітнього процесу, такі події спонукають до переосмислення цінностей в освіті. Всі ці відповіді потребують ґрунтовного осмислення. Деякі відповіді на ці та інші питання знайшли висвітлення в наукових працях зарубіжних вчених (D. Wu, T. Wu, Q. Liu, Z. Yang [1]; R.H. Huang, D.J. Liu, N. Amelina, J.F. Yang, R.X. Zhuang, T.W. Chang, W. Cheng [2]; C. Petrie, K. Aladin, P. Ranjan, R. Javangwe, D. Gilliland, S. Tuominen, L. Lasse [3]; J. Liberman, V. Levin, D. Luna-Bazaldua, M. Harnisch [4]; C. Li, L. Farah [5]; L. Krulder [6]; S. LaHayne [7]; L. Mitchell [8] та інші.

Українські вчені також долучилися до боротьби з пандемією коронавірусу та її наслідками у різних сферах соціального життя. Зокрема дослідники Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (О. С. Войтко, Н. В. Горбань, І. М. Джигирей, Б. Р. Дудка, К. В. Єфремов, Ю. П. Зайченко, М. З. Згуровський, П. О. Касьянов, О. П. Купенко, М. М. Перестюк, І. О. Пишнограєв, В. В. Путренко) здійснили прогнозоване моделювання ймовірних фаз подальшого розвитку коронавірусної інфекції в Україні [9]. О. Корнієвський досліджував виклики та перспективи розвитку громадянського суспільства в умовах пандемії коронавірусу COVID-19 [10]. Наукові співробітники відділу психології праці Інституту педагогічної освіти та освіти дорослих ім. І. Зязюна (В. В. Рибалка, Е. О. Помиткін, О. М. Ігнатович, Н. В. Павлик, О. В. Іванова, О. В. Радзімівська, З. Л. Становських, Є. М. Калюжна, Т. В. Кабиш-Рибалка) зосередили свою увагу на концептуальних та практичних питаннях психологічної профілактики і гігієни особистості у протидії пандемії COVID-19 [11]. Міністерством освіти і науки та ГО «Смарт освіта» підготовлено посібник, де подано огляд основних інструментів для організації дистанційного навчання у молодшій, основній та старшій школі, рекомендації щодо того, як скласти розклад, налаштувати режим роботи вчителя та зворотний зв'язок з учнями, про особливості оцінювання та контролю під час карантину тощо [12]. Наукові співробітники відділу порівняльної педагогіки Інституту педагогіки НАПН України (О. І. Локшина, О. З. Глушко, А. П. Джурило, С. М. Кравченко, Н. В. Нікольська, М. М. Тименко, О. М. Шпарик) підготували аналітичну довідку, де проаналізовано досвід країн світу з реагування на COVID-19 в освіті та узагальнено рекомендації провідних міжнародних організацій щодо організації навчання в умовах пандемії [13]. Служба освітнього омбудсмена С. Горбачова провела онлайн-опитування батьків дітей, які навчаються у закладах загальної середньої освіти, представила орієнтовну модель проблем, з якими учні та їхні батьки зіткнулися під час карантину, і надала пропозиції щодо якісної організації дистанційного навчання для загальноосвітніх шкіл України [14].

Виклад основного матеріалу. Як зазначають китайські вчителі, у них було близько пів тижня, щоб підготуватися до онлайн-школи, включно зі встановленням цифрової платформи,

якою раніше ніхто з них не користувався. Від учителів вимагалось негайне освоєння нових форматів навчальної роботи, взаємодій з дітьми та батьками. Це вже не тільки трансляція навчального контенту, а й управління ним, налагодження зворотного дистанційного зв'язку з учнями.

Перші кілька тижнів їм необхідно було бути дуже гнучкими та терплячими. Попервах підготовка займала багато часу, але, відтоді як вчителі пристосувалися до нової реальності й вимог, вони почали швидко забезпечувати безперервні уроки, ефективно організовувати навчальний процес і залучати своїх учнів до якісного онлайн-навчання. Нижче наведемо декілька аспектів та рекомендацій з організації навчального процесу.

Організація навчального процесу. Починаючи із січня 2020 р., китайські учні перестали відвідувати школи фізично, проте їхні заняття відбувалися в реальному часі за звичайним графіком. Насамперед школи підтримували зв'язок з учнями та вчителями через шкільні сайти, які постійно оновлювалися та поповнювалися. Деякі вчителі активно викладали за допомогою Moodle – безкоштовної платформи, яка надає викладачам, учням та адміністраторам дуже розвинутий набір інструментів для комп'ютеризованого навчання, в тому числі дистанційного. Зокрема надає можливість робити відеоконференції в прямому ефірі з цифровими дошками та кімнатами. Для того щоб давати відгуки на роботи учнів, робити партнерські та групові проекти та публікувати дидактичні матеріали, вони також використовували Google Classroom. Google Apps for Education (безкоштовні інструменти комунікації та співпраці – Google Classroom, Gmail, Docs, Drive, Sheets, Slides, Forms) та інші веб-майданчики для навчання, які зазвичай мають хороші відгуки користувачів не лише комп'ютерів, але й смартфонів та планшетів. Усі планові матеріали надавалися у Microsoft OneDrive. Як і Google Drive, ця платформа дає змогу ділитися документами серед персоналу та надсилати учням посилання на документи та папки. Відео з YouTube та інші відеоролики вони завантажували локально на комп'ютер через безкоштовний додаток 4K Video Downloader, а потім – в OneDrive (це можна зробити і на Google Drive). Під час створення цифрових уроків китайські вчителі вважають за корисне зменшувати кількість зовнішніх посилань. Наприклад, якщо ви хочете, щоб учні прочитали текст, безпечніше завантажити PDF, а не посилання на зовнішній сайт, який може працювати або не працювати. Це допомагає забезпечити учням можливість отримувати доступ до своїх цифрових навчальних ресурсів.

Moodle має власну платформу для відеоконференцій, але Zoom – це також дуже зручний спосіб проводити уроки у прямому ефірі, і, що не менш важливо, безкоштовно для шкіл. Додаток дає змогу ділитися робочим столом, що зручно для презентацій PowerPoint, огляд роботи учнів із класом та моделювання способів проведення онлайн-досліджень.

Деякі викладачі-міжнародники працювали на чотирьох континентах у восьми часових поясах. Тому більшість уроків із такими викладачами були асинхронними, тобто вони розміщували завдання та записані уроки, а учні виконували їх у різний час. На думку китайських вчителів, учні досить легко проводили багато часу перед екранами гаджетів, проте, наскільки це можливо, вони призначали їм завдання, які стимулювали їх вставати і рухатися. Наприклад, учням надавалася можливість виконувати творчі завдання: писати та виконувати п'єси, створювати та готувати рецепти, або проводити інтерв'ю та подавати ці завдання через відео. Також навмисно використовувалися робочі зошити та завдання на папері замість ноутбуків, щоб зменшити час перед екраном. Учні могли сфотографувати виконану роботу та завантажити фотографію, щоб здати завдання. Так само на уроках мистецтва, вони фотографували свою роботу, щоб подати її своєму вчителю та поділитися з класом. Викладачі надавали зворотний зв'язок через оцінювання, коментарі, відео- чи аудіозвернення на навчальній онлайн-платформі. Більшість викладачів мали щонайменше три «живі» уроки щотижня, крім асинхронних. Це допомагало формувати і підтримувати зв'язок з класом, залучати учнів до навчання і робити його більш інтерактивним. Деякі вчителі надавали перевагу «живим» заняттям щодня, оскільки вважали їх ефективнішим методом. Окрім

занять, китайські вчителі мали щоденну тригодинну робочу зміну у віртуальному офісі через навчальну платформу і були «видимими онлайн» для кожного учня, який відвідує сторінку. Це давало можливість учням звертатися за допомогою до вчителя щодо виконання шкільних завдань, а батькам підтримувати миттєвий зв'язок зі школою та вчителями в режимі реального часу. Варто зауважити, що офісні години вчителя не призначалися для технічної підтримки дистанційного навчання. Для цього було створено окремий персонал з технічної підтримки. Розклад графіків робочих годин вчителів та контактна інформація з ІТ допомоги було розміщено на веб-сайті кожної школи.

Технічна підтримка. Для успішного дистанційного навчання дуже важлива технічна підтримка. Китайські шкільні адміністратори рекомендують якнайшвидше вирішити, хто візьме на себе відповідальність за вчасну ІТ-підтримку і яким чином вона буде доступна учням, вчителям та іншому шкільному персоналу. Слід переконатися, що всі зацікавлені сторони знають, як звернутися за підтримкою, а також надати вчителям, учням і батьками відео та письмові інструкції щодо використання навчальної платформи. Проте існують труднощі в цьому плані, оскільки багато учнів не мають вдома технічних засобів для виходу в Інтернет.

Дистанційне навчання може бути дуже напруженим досвідом для батьків. Слід активно та регулярно спілкуватися з ними та надавати їм чіткі інструкції та ресурси. А ще слід прислухатися до них і діяти, враховуючи їхні відгуки. І обов'язково інформувати батьків про успіхи або труднощі у навчанні їхніх дітей.

Підтримка вчителів. У китайських школах вчителі проводили щотижневі сесії професійного розвитку. Для цього вони використовували онлайн-платформу, порядок денний розроблявся та розповсюджувався заздалегідь. Окрім професійного розвитку та регулярного спілкування, викладачі працювали над згуртованістю колективу: святкували дні народження онлайн, проводили разом віртуальні спортивні заняття тощо [15].

Як показує досвід китайських колег, під час впровадження дистанційного навчання в умовах карантину дуже важливим є обмін будь-якою інформацією, ефективною у боротьбі з пандемією, обмін досвідом, обговорення проблем та виокремлення сильних сторін один одного. Тому вони закликають *не ізолюватися від інших шкіл*, бути у постійному контакті зі школами, які розпочали дистанційне навчання раніше, мають позитивний досвід його впровадження, а також можуть поділитися скоєними помилками. Від них можна дізнатися, що працює, а що ні; їхні поради можуть допомагати під час прийняття рішень.

Менше означає більше. Онлайн-школа – не є тим самим, що і звичайна школа. Під час карантину китайські викладачі здебільшого відмовилися від звичної навчальної програми. Вони різко знизили темп та зменшили зміст занять. На їхню думку, онлайн-навчання слід розпочати з простих, чітко структурованих уроків, а не вводити нові складні теми.

Будьте чуйними та гнучкими. Для того щоб досягти навчальних цілей слід виробити чіткий і надійний план. Можна зробити це офіційно за допомогою опитувань всіх зацікавлених сторін-учнів, батьків та вчителів. Проте у цей складний період китайські викладачі закликають ставити людей на перше місце – здоров'я та добробут всіх зацікавлених сторін мають формувати цей план. Слід переконатися, що графік занять включає регулярні консультативні сесії, можливості для проведення таких ігор, як талант-шоу або танцювальні вечірки, соціальні та емоційні інструктажі тощо. Учням вони пропонують невеличкі символи підтримки: надсилати печиво, подарункові кошики, квіти та листівки, а також регулярні електронні листи та заохочувальні повідомлення. Зараз, як ніколи, на їхню думку, розуміння та підтримка мають значення [16].

Китайські викладачі з провідного китайського Університету Цінхуа зазначають, що їхньою головною помилкою в кінці січня була надія, що цей період «ненормального» навчання триватиме кілька тижнів. Можна було не турбуватися про стовідсоткове залучення учнів

до навчального процесу, про надійні системи зв'язку, онлайн-оцінювання, ідентифікацію особистості тощо. Проте вони швидко зрозуміли, що ця «ненормальність» триватиме як мінімум семестр. І тоді вони прийняли іншу стратегію – ретельної підготовки, інвестування в загальні і найбільш ефективні технологічні рішення, перепідготовки викладачів.

Китайські дослідники процесу трансформації освіти, який триває в Китаї з січня 2020 р., визнають, що освіта в нових умовах вимагає систематичної перебудови і чималих інвестицій. Потрібно відповісти на безліч технологічних запитань, зрозуміти як підтримувати режим роботи викладачів, способи проведення практичних занять, інструменти іспитів. Більш того, слід зібрати відповіді на всі питання в одну систему. Знайти нові способи фінансування, подумати про тих дітей, молодь і вчителів, у яких немає потрібної техніки і надійних засобів виходу в Інтернет. Все це потребує надійної освітньої стратегії у конкретному контексті. Пандемія коронавірусу COVID-19 окреслила нові вектори розвитку світових соціальних інституцій, зокрема освіти. Не буде перебільшенням сказати, що майбутнє освіти, зокрема шкільної, багато в чому визначається саме сьогодні – залежно від адекватності реагування на пандемічну кризу, здатності амортизувати найбільш болісні її вияви, а можливо, й віднайти в цій непростій ситуації нові можливості для розвитку.

Тому не тільки Китай, а й інші країни, яких нещодавно торкнулася епідемія, розробляють зараз цілісні стратегії, які дають системі освіти можливість не лише пересидіти лихі часи, але й домогтися ефективного академічного результату у подальшому, а також готуватися до нової «нормальності», яка настане після завершення всіх карантинів. Криза створює не тільки проблеми, а й можливості нової, більш ефективної дії.

Перебої у навчальному процесі через непередбачувані події можуть негативно вплинути на зростання та розвиток академічної діяльності учнів, а також на їх потребу у стабільності та послідовності навчання. У сучасних умовах учні, їхні батьки та вчителі потребують цілісного та надійного рішення, яке надасть їм можливість продовжувати вчитися та навчати, не виходячи з дому. В основі підходу такого навчання повинна лежати диференціація. Оскільки всі по-різному реагують на складні обставини і по-різному визначають свої пріоритети, ми повинні сприймати нову освітню реальність раціонально, осмислено.

Китайські викладачі акцентують на деяких перевагах дистанційного навчання. По-перше, таке навчання, порівняно з традиційною передачею знань в класі і пасивним навчанням, характеризується гнучкою навчальною організацією і активним навчанням учнів. Проте воно не повинно стати заміною, а навпаки, коли це необхідно, може стати якісним навчанням поза школою. Оскільки навіть добре організоване дистанційне навчання не може повністю замінити особисте спілкування з учителем і колективом. Адже спільна присутність і комунікація відкривають можливості краще відчувати стан дитини, безпосередньо реагувати на її потреби, мотивувати до навчання, застосовувати освітні технології, які потребують активної співпраці між учнями, тощо. По-друге, дистанційне навчання підкреслює цінність інформатизації освіти. Завдяки інформатизації навчального процесу вчителі мають можливість використовувати різні методи для організації навчання. Дистанційне навчання також надало нам можливість підвищити інформаційну грамотність вчителів та учнів, оптимізувати інформаційне середовище школи, а відтак, змінювати концепцію і методи навчання, що стане важливою віхою у просуванні інформаційних технологій у модернізації освіти.

Водночас з'ясувалося, що основною проблемою лишається незабезпеченість доступу до інтернету, а отже, рівних умов для викладання, низька інформаційна грамотність, емоційне виснаження вчителів, небажання пристосовуватися до нових вимог, невмотивованість у подальшому викладанні та професійному розвитку. Необхідно збалансувати такі можливості (зокрема, забезпечити відповідними ресурсами, інструментами, платформами, послугами тощо) викладачів з міст та сільських районів, розвинених і слаборозвинених регіонів. Нова епідемія може ще більше погіршити розрив у інформаційній грамотності і дисбаланс в освіті між регіонами, а також між міськими та сільськими районами.

Висновки. Криза через COVID-19, яка триває, була і залишається з одного боку, масовим викликом, а з іншого – своєрідним досвідом для глобальної освітньої спільноти. Як показує досвід Китаю, через тимчасове закриття шкіл дистанційне навчання набуло надзвичайного значення, ніж будь-коли раніше. Карантинні заходи у протидії COVID-19 актуалізували проблеми цифровізації шкільної освіти (створення цифрових ресурсів, інформаційна грамотність вчителів та учнів, управління інформацією тощо). Крім того, для успішного впровадження дистанційного навчання дуже важлива технічна, соціальна та емоційна підтримка всіх учасників навчального процесу, надійна комунікаційна платформа, мотивація професійного розвитку вчителя та регулярного спілкування з колегами, врахування як позитивного досвіду, так і скоєних помилок у забезпеченні безперервного навчання іншими школами, скорочення/спрощення навчального навантаження, підтримка постійного зв'язку з батьками учнів та врахування їхньої думки. І хоча добре організоване дистанційне навчання не може повністю замінити безпосереднє спілкування дітей з учителем і колективом, необхідно зосереджуватися на його перевагах, а саме – досвіді у застосовуванні нових освітніх технологій, можливостях підвищити інформаційну грамотність вчителів та учнів, оптимізувати інформаційне середовище школи, а відтак, поступово модернізувати змістову та технологічну складову дигіталізації шкільної освіти у процесі подальших освітніх реформ. Проведене дослідження засвідчило потребу в більш детальному аналізі основних та додаткових інструментів для організації шкільного дистанційного навчання в інших країнах світу, зокрема Китаї, який буде розкрито у наступних публікаціях.

Використані джерела

- [1] Di Wu, Tiantian Wu, Qun Liu, Zhicong Yang, “The SARS-CoV-2 outbreak: What we know”. *International Journal of Infectious Diseases*, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.ijid.2020.03.004>
- [2] R.H. Huang, D.J. Liu, N. Amelina, J.F. Yang, R.X. Zhuang, T.W. Chang & W. Cheng, “*Guidance on Active Learning at Home during Educational Disruption: Promoting student’s self-regulation skills during COVID-19 outbreak*”. Beijing: Smart Learning Institute of Beijing Normal University, 2020. [online]. Available at: <https://iite.unesco.org/wp-content/uploads/2020/04/Guidance-on-Active-Learning-at-Home-in-COVID-19-Outbreak.pdf> [Accessed 8 September 2020].
- [3] C. Petrie, K. Aladin, P. Ranjan, R. Javangwe, D. Gilliland, S. Tuominen, L. Lasse, “*Spotlight on quality education for all during Covid-19 crisis*”. Hundred, 2020. [online]. Available at: https://hundred-cdn.s3.amazonaws.com/uploads/report/file/15/hundred_spotlight_covid-19_digital.pdf [Accessed 8 September 2020].
- [4] J. Liberman, V. Levin, D. Luna-Bazaldua, M. Harnisch, *High-stakes school exams during COVID-19 (Coronavirus): What is the best approach?* World Bank Blogs, April 01, 2020. [online]. Available at: <https://blogs.worldbank.org/education/high-stakes-school-exams-during-covid-19-coronavirus-what-best-approach> [Accessed 8 September 2020].
- [5] C. Li & F. Lalani, *The COVID-19 pandemic has changed education forever. This is how*. World Economic Forum, April 29, 2020. [online]. Available at: <https://www.weforum.org/agenda/2020/04/coronavirus-education-global-covid19-online-digital-learning/> [Accessed 8 September 2020].
- [6] L. Krulder, *How to Keep Students’ Attention in a Virtual Classroom*. Edutopia, June 16, 2020. [online]. Available at: <https://www.edutopia.org/article/how-keep-students-attention-virtual-classroom> [Accessed 8 September 2020].
- [7] S. LaHayne, “*Helping Students Process Their Feelings During Remote Learning*”. Edutopia, July 01, 2020. [online]. Available at: <https://www.edutopia.org/article/helping-students-process-their-feelings-during-remote-learning> [Accessed 8 September 2020].
- [8] L. Mitchell, “*6 Strategies for Successful Distance Learning*”. Edutopia, June 19, 2020. [online]. Available at: <https://www.edutopia.org/article/6-strategies-successful-distance-learning> [Accessed 8 September 2020].
- [9] Світовий центр даних з геоінформатики та сталого розвитку. (2020). Форсайт COVID-19: сплеск після послаблення карантинних заходів. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://wdc.org.ua/en/covid19-post-quarantine-outbreak> Дата звернення: Серп. 25, 2020.

- [10] О. Корнієвський, “Громадянське суспільство в умовах пандемії коронавірусу COVID-19: виклики та перспективи розвитку”, Національний інститут стратегічних досліджень, 2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://niss.gov.ua/news/statti/gromadyanske-suspilstvo-v-umovakh-pandemii-koronavirusu-covid-19-vikliki-ta-perspektivi>. Дата звернення: Серп. 25, 2020.
- [11] В. В. Рибалка, Е. О. Помиткін, О. М. Ігнатович, Н. В. Павлик, О. В. Іванова, О. В. Радзімовська, З. Л. Становських, Є. М. Калюжна, Т. В. Кабиш-Рибалка, “Психологічна профілактика і гігієна особистості у протидії пандемії COVID-19: методичний посібник” (В. В. Рибалка, ред.). Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://ipood.com.ua/e-library/pozaplanova-produkciya/psihologichna-profilaktika-i-gigiena-osobistosti--u-protidi-pandemi-covid-19/> Дата звернення: Серп. 25, 2020.
- [12] А. Лотоцька, О. Пасічник, “Організація дистанційного навчання в школі: методичні рекомендації”. Міжнародний Фонд Відродження, ГО «Смарт Освіта», МОН України, 2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii/2020/metodichni%20recomendazii-dustanciynua%20osvita-2020.pdf> Дата звернення: Серп. 25, 2020.
- [13] О. І. Локшина, О. З. Глушко, А. П. Джурило, С. М. Кравченко, Н. В. Нікольська, М. М. Тименко, О. М. Шпарик, “Відповідь світової спільноти на виклики COVID-19 в освіті (лютий-травень 2020 р.)”. – Київ, 2020. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://undip.org.ua/news/library/zbirniki_detail.php?ID=9918 Дата звернення: Серп. 25, 2020.
- [14] Освітній омбудсмен України, “Результати опитування батьків «Навчання дітей під час карантину»”. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://eo.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/Rezultaty-opytuvannia-22Navchannia-ditey-pid-chas-karantynu22.pdf> Дата звернення: Серп. 25, 2020.
- [15] L. Schwartz, “What Teachers in China Have Learned in the Past Month”. Edutopia, March 13, 2020. [online]. Available at: <https://www.edutopia.org/article/what-teachers-china-have-learned-past-month> [Accessed 8 September 2020].
- [16] A. Ning & B. Corcoran, “How China’s Schools Are Getting Through COVID-19”. EdSurge, April 20, 2020. [online]. Available at: <https://www.edsurge.com/news/2020-04-20-how-china-s-schools-are-getting-through-covid-19> [Accessed 8 September 2020].

References

- [1] Di Wu, Tiantian Wu, Qun Liu, Zhicong Yang, “The SARS-CoV-2 outbreak: What we know”. *International Journal of Infectious Diseases*, 2020. <https://doi.org/10.1016/j.ijid.2020.03.004>
- [2] R.H. Huang, D.J. Liu, N. Amelina, J.F. Yang, R.X. Zhuang, T.W. Chang & W. Cheng, “Guidance on Active Learning at Home during Educational Disruption: Promoting student’s self-regulation skills during COVID-19 outbreak”. Beijing: Smart Learning Institute of Beijing Normal University, 2020. [online]. Available at: <https://iite.unesco.org/wp-content/uploads/2020/04/Guidance-on-Active-Learning-at-Home-in-COVID-19-Outbreak.pdf> [Accessed 8 September 2020].
- [3] C. Petrie, K. Aladin, P. Ranjan, R. Javangwe, D. Gilliland, S. Tuominen, L. Lasse, “Spotlight on quality education for all during Covid-19 crisis”. Hundred, 2020. [online]. Available at: https://hundred-cdn.s3.amazonaws.com/uploads/report/file/15/hundred_spotlight_covid-19_digital.pdf [Accessed 8 September 2020].
- [4] J. Liberman, V. Levin, D. Luna-Bazaldua, M. Harnisch, *High-stakes school exams during COVID-19 (Coronavirus): What is the best approach?* World Bank Blogs, April 01, 2020. [online]. Available at: <https://blogs.worldbank.org/education/high-stakes-school-exams-during-covid-19-coronavirus-what-best-approach> [Accessed 8 September 2020].
- [5] C. Li & F. Lalani, *The COVID-19 pandemic has changed education forever. This is how*. World Economic Forum, April 29, 2020. [online]. Available at: <https://www.weforum.org/agenda/2020/04/coronavirus-education-global-covid19-online-digital-learning/> [Accessed 8 September 2020].
- [6] L. Krulder, *How to Keep Students’ Attention in a Virtual Classroom*. Edutopia, June 16, 2020. [online]. Available at: <https://www.edutopia.org/article/how-keep-students-attention-virtual-classroom> [Accessed 8 September 2020].
- [7] S. LaHayne, “Helping Students Process Their Feelings During Remote Learning”. Edutopia, July 01, 2020. [online]. Available at: <https://www.edutopia.org/article/helping-students-process-their-feelings-during-remote-learning> [Accessed 8 September 2020].

- [8] L. Mitchell, “6 Strategies for Successful Distance Learning”. Edutopia, June 19, 2020. [online]. Available at: <https://www.edutopia.org/article/6-strategies-successful-distance-learning> [Accessed 8 September 2020].
- [9] “Foresight COVID-19: fourth stage of the quarantine measures weakening”. World Data Center for Geoinformatics and Sustainable Development, 2020. [online]. Available at: <http://wdc.org.ua/en/covid19-post-quarantine-outbreak>. [Accessed 8 September 2020]. (in Ukrainian)
- [10] O. Kornievsky, “Civil society in the context of the COVID-19 coronavirus pandemic: challenges and prospects for development”, National Institute for Strategic Studies, 2020. [online]. Available at: <https://niss.gov.ua/news/statti/gromadyanske-suspilstvo-v-umovakh-pandemii-koronavirusu-covid-19-vikliki-ta-perspektivi>. [Accessed 8 September 2020]. (in Ukrainian)
- [11] V.V. Rybalka, E.O. Pomitkin, O.M. Ignatovych, N.V. Pavlyk, O.V. Ivanova, O.V. Radzimovska, Z.L. Stanovs'kykh, Ye.M. Kalyuzhna T.V. Kabysch-Rybalka, “Psychological prevention and personal hygiene in countering the pandemic COVID-19: a manual” (V.V. Rybalka, Ed.). Kyiv: Ivan Zazyun Institute of Pedagogical and Adult Education of the National Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, 2020. [online]. Available at: <http://ipood.com.ua/e-library/pozaplanova-produkciya/psihologichna-profilaktika-i-gigiena-osobistosti--u-protidi-pandemi-covid-19/> [Accessed 8 September 2020]. (in Ukrainian)
- [12] A. Lototska, O. Pasichnyk, “Organization of distance learning at school: guidelines”. International Renaissance Foundation, “Smart Education”, Ministry of Education and Science of Ukraine, 2020. [online]. Available at: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/metodichni%20recomendazii%202020/metodichni%20recomendazii-dustanciyna%20osvita-2020.pdf> [Accessed 8 September 2020]. (in Ukrainian)
- [13] O.I. Lokshina, O.Z. Глушко, A.P. Dzhurylo, S.M. Kravchenko, N.V. Nikolska, M.M. Tymenko, O.M. Shparyk, “Response of the world community to the challenges of COVID-19 in education (February-May 2020)”. – Kyiv, 2020. [online]. Available at: http://undip.org.ua/news/library/zbirniki_detail.php?ID=9918 [Accessed 8 September 2020]. (in Ukrainian)
- [14] “Results of a parents’ poll “Teaching children under quarantine”” Educational Ombudsman Of Ukraine, 2020. [online]. Available at: <https://eo.gov.ua/wp-content/uploads/2020/04/Rezultaty-opytuvannya-22Navchannia-ditey-pid-chas-karantynu22.pdf>. [Accessed 8 September 2020]. (in Ukrainian)
- [15] L. Schwartz, “What Teachers in China Have Learned in the Past Month”. Edutopia, March 13, 2020. [online]. Available at: <https://www.edutopia.org/article/what-teachers-china-have-learned-past-month> [Accessed 8 September 2020].
- [16] A. Ning & B. Corcoran, “How China’s Schools Are Getting Through COVID-19”. EdSurge, April 20, 2020. [online]. Available at: <https://www.edsurge.com/news/2020-04-20-how-china-s-schools-are-getting-through-covid-19> [Accessed 8 September 2020].

Оксана Шпарик, кандидат педагогических наук, старший научный сотрудник отдела сравнительной педагогики НАПН Украины, г. Киев, Украина.

COVID-19 И ШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: ОПЫТ УЧИТЕЛЕЙ КИТАЯ

В статье рассмотрена проблема организации учебного процесса в условиях пандемии COVID-19. Анализируются опыт китайских учителей по дистанционному обучению. Автор делает вывод, что ключевые элементы, на которые ориентировались учителя и педагогические коллективы Китая для обеспечения успешного онлайн-обучения, – это: эффективные службы технической, социальной и эмоциональной поддержки всех участников учебного процесса, надежная коммуникационная платформа, удобные инструменты обучения, соответствующие цифровые ресурсы, профессиональное развитие, регулярное общение с коллегами, тесное сотрудничество с родителями учеников, сокращение/упрощение учебной нагрузки, различные методы обучения и гибкие учебные организации и т. п. Приобретенный опыт и возможности обуславливают определенные тенденции в будущем развитии школьного образования Китая, а именно: смещение внимания и усилий в сторону повышения информационной грамотности учителей и учеников, оптимизации информационной среды, разнообразие методов и организации обучения.

Ключевые слова: школьное образование; дистанционное обучение; пандемия COVID-19; Китай.

Oksana Shparyk, PhD, Senior Researcher of the Comparative Education Department, Institute of Pedagogy of the NAES of Ukraine, Kyiv, Ukraine.

COVID-19 AND SCHOOL EDUCATION: THE EXPERIENCE OF CHINESE TEACHERS

The article deals with the problem of organizing of educational process in the context of current pandemic and analyzes the experience of Chinese teachers in the implementation of distance learning. The effective experience of the country where certain security measures have worked and contributed to the recession of the epidemic may be interesting in terms of their use in Ukraine. The methodological basis of the research is the system-integrated principle of scientific and pedagogical search.

The author concludes that effective (technical, social and emotional) support services for all participants in the learning process, reliable communication platforms, appropriate digital resources, user-friendly teaching tools, various teaching methods, flexible teaching organizations, effective, and strong school-teacher-parents collaboration, reduction / simplification of educational load, etc. are the key elements that Chinese teachers and teaching staff have focused on to ensure successful online learning. In addition, during the implementation of distance learning in quarantine, it is very important to exchange any information that is effective in combating the pandemic, share experiences, discuss problems and highlight each other's strengths. Therefore, teachers urge not to isolate themselves from other schools, to be in constant contact with schools that have started distance learning earlier, have a positive experience of its implementation, and can share their mistakes.

The gained experience and opportunities determine certain trends in the future development of school education in China, namely the shift of attention and efforts towards improving the information and data literacy, digital competence for teachers and students, optimizing the information environment, diversifying teaching methods and organization, modernizing the content and technological component of digital education. However, it was found some downsides. It turned out that the main problem remains the lack of access to the Internet, and therefore equal conditions for teaching, low information literacy, emotional exhaustion of teachers, unwillingness to learn new educational technologies, lack of motivation in further teaching and professional development.

Keywords: secondary education; distance learning; pandemic COVID-19; China.